UNIVERSAL JOURNAL OF MATHEMATICAL THEORY AND COMPUTER SCIENCES
ISSN 2992 – 8788
https://sr-journals.org/index.php/UJMTCS

ТИЖОРАТ БАНКЛАРИНИНГ ИНВЕСТИЦИЯ ФАОЛИЯТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ МАСАЛАЛАРИ

Рахманов Равшан Шукурлаевич
Тошкент Кимё халқаро университети магистранти
е-почта: ravshanbek1411@gmail.com

Аннотация. Ушбу мақолада тижорат банкларининг инвестиция фаолиятини ривожлантиришнинг назарий-амалий жиҳатлари тадқиқ этилган. Хусусан, банкларнинг иқтисодиёт тармоқларини молиялаштиришдаги ўрни, инвестиция жараёнларидаги иштироки, инвестицион ресурсларни шакллантириш манбалари ҳамда улардан самарали фойдаланиш масалалари таҳлил қилинган. Шунингдек, тижорат банклари инвестиция фаолияти самарадорлигига таъсир этувчи омиллар, мавжуд муаммолар ва уларни бартараф этиш йўллари кўриб чиқилган. Тадқиқот натижасида тижорат банкларининг инвестиция салоҳиятини ошириш, инвестицион рискларни камайтириш, замонавий банк хизматларини жорий этиш ва реал секторни молиявий қўллаб-қувватлаш бўйича илмий таклиф ва амалий тавсиялар ишлаб чиқилган.

Калит сўзлар: тижорат банклари, инвестиция фаолияти, инвестицион салоҳият, банк ресурслари, инвестицион риск, реал сектор, молиялаштириш, банк хизматлари.

Аннотация. В данной статье исследованы теоретические и практические аспекты развития инвестиционной деятельности коммерческих банков. В частности, проанализированы роль банков в финансировании отраслей экономики, их участие в инвестиционных процессах, источники формирования инвестиционных ресурсов и вопросы их эффективного использования. Наряду с этим рассмотрены факторы, влияющие на эффективность инвестиционной деятельности коммерческих банков, существующие проблемы и пути их решения. По результатам исследования разработаны научные предложения и практические рекомендации, направленные на повышение инвестиционного потенциала коммерческих банков, снижение инвестиционных рисков, внедрение современных банковских услуг и финансовую поддержку реального сектора экономики.

Ключевые слова: коммерческие банки, инвестиционная деятельность, инвестиционный потенциал, банковские ресурсы, инвестиционный риск, реальный сектор, финансирование, банковские услуги.

Abstract. This article examines the theoretical and practical aspects of developing the investment activity of commercial banks. In particular, it analyzes the role of banks in financing sectors of the economy, their participation in investment processes, the sources of investment resources, and issues related to their efficient use. The study also considers the factors influencing the effectiveness of commercial banks' investment activity, existing problems, and ways to solve them. Based on the research findings, scientific proposals and practical recommendations were developed to enhance the investment potential of commercial banks, reduce investment risks, introduce modern banking services, and provide financial support to the real sector of the economy.

Key words: commercial banks, investment activity, investment potential, banking resources, investment risk, real sector, financing, banking services.

Кириш

Бозор иқтисодиёти шароитида тижорат банклари молиявий воситачиликни амалга оширувчи асосий институтлардан бири ҳисобланади. Улар вақтинча бўш турган пул

маблағларини жалб қилиш, қайта тақсимлаш ва иқтисодиёт тармоқларига самарали йўналтириш орқали мамлакатнинг инвестицион фаоллигини оширишда муҳим аҳамият касб этади. Айниқса, саноатни модернизация қилиш, инфратузилмани ривожлантириш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни молиявий қўллаб-қувватлашда тижорат банкларининг инвестиция фаолияти алоҳида ўрин эгаллайди.

Сўнгги йилларда Ўзбекистонда иқтисодиётни либераллаштириш, молия бозорини ривожлантириш, банк секторини трансформация қилиш ва хусусийлаштириш жараёнларининг жадаллашуви тижорат банклари олдига янги вазифаларни қўймоқда. Хусусан, банкларнинг анъанавий кредитлаш амалиётидан ташқари, узоқ муддатли инвестиция лойиҳаларини молиялаштириш, янги молиявий инструментларни жорий этиш, инвестиция рискларини бошқариш ва рақамли технологиялардан кенг фойдаланиш долзарб аҳамият касб этмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг банк тизимини ислоҳ қилиш, инвестиция муҳитини яхшилаш ва реал секторни молиявий қўллаб-қувватлашга қаратилган қарор ва фармонлари мазкур соҳанинг институционал асосларини мустаҳкамлашга хизмат қилмоқда. Бироқ амалиёт шуни кўрсатмоқдаки, тижорат банкларининг инвестиция фаолиятини ривожлантиришда узоқ муддатли ресурслар тақчиллиги, рискларни баҳолаш тизимининг етарлича самарали эмаслиги, фонд бозори инфратузилмасининг ривожланиш даражаси пастлиги, инвестиция лойиҳаларини саралаш ва мониторинг қилишдаги айрим камчиликлар каби муаммолар сақланиб қолмоқда.

Шу боис тижорат банкларининг инвестиция фаолиятини илмий-назарий жиҳатдан ўрганиш, халқаро тажрибани таҳлил қилиш, амалдаги муаммоларни аниқлаш ва уларни бартараф этиш бўйича асосланган таклиф ҳамда тавсиялар ишлаб чиқиш муҳим илмий ва амалий аҳамиятга эга.

Адабиётлар шарҳи

Тижорат банкларининг инвестиция фаолияти масалалари хорижий ва маҳаллий иқтисодчи олимлар томонидан турлича талқин қилинган. Хусусан, О.И. Лаврушин, Е.Ф. Жуков, П.С. Роуз, Ф.С. Мишкин, А. Саундерс каби олимлар банк фаолияти, молиявий воситачилик, инвестиция қарорлари ва рискларни бошқариш масалаларини атрофлича тадқиқ қилганлар.

Лаврушиннинг ишларида банкларнинг молиявий ресурсларни жалб қилиш ва жойлаштиришдаги иқтисодий моҳияти, инвестиция жараёнларидаги иштироки ва банк активларини самарали бошқариш масалалари ёритилган. Жуков эса банк операциялари таркибида инвестиция операцияларининг ўрни, банк рисклари ва даромадлилик ўртасидаги боғлиқликни илмий жиҳатдан асослаб берган.

П.С. Роуз ва С. Хадгинс асарларида банк менежменти нуқтаи назаридан инвестиция портфелини шакллантириш, актив ва пассивларни бошқариш, инвестиция рискларини диверсификация қилиш муҳим йўналиш сифатида баҳоланади. Ф.С. Мишкин эса молия бозорлари ва банк тизимининг иқтисодий ўсишга таъсирини таҳлил қилиш орқали инвестиция фаолиятининг макроиқтисодий аҳамиятини кўрсатиб беради.

Маҳаллий иқтисодчи олимлар томонидан ҳам банк тизими, инвестиция фаолияти, капитал бозори ва реал секторни молиялаштириш билан боғлиқ масалалар бўйича қатор илмий ишлар олиб борилган. Бироқ ҳозирги ислоҳотлар шароитида тижорат банкларининг инвестиция фаолиятини замонавий тенденциялар, рақамлаштириш, ESG тамойиллари, проект молиялаштириш ва халқаро молиявий интеграция нуқтаи назаридан чуқурроқ тадқиқ қилиш зарурати сақланиб қолмоқда.

Шу жиҳатдан ушбу мақолада тижорат банкларининг инвестиция фаолиятини ривожлантириш муаммоларига комплекс ёндашув асосида баҳо берилади.

Тадқиқот методологияси

Тадқиқот жараёнида илмий билишнинг қиёсий таҳлил, тизимли ёндашув, индукция ва дедукция, статистик кузатув, иқтисодий таҳлил, жадвалли таққослаш ва умумлаштириш усулларидан фойдаланилди. Мақолада Ўзбекистон Республикасининг қонунлари, Президент фармонлари ва қарорлари, Марказий банкнинг меъёрий ҳужжатлари, шунингдек, хорижий

олимлар ва халқаро молия институтлари материаллари назарий-услубий манба сифатида қўлланилди.

Таҳлил ва натижалар

Тижорат банкларининг инвестиция фаолияти — бу банклар томонидан даромад олиш, капитални кўпайтириш, ресурслардан самарали фойдаланиш ва иқтисодиёт тармоқларини ривожлантириш мақсадида пул маблағларини турли инвестиция объектларига жойлаштириш билан боғлиқ фаолиятдир. Ушбу фаолият инвестицион кредитлар ажратиш, қимматли қоғозларга маблағ киритиш, лойиҳавий молиялаштириш, лизинг, факторинг, синдикатлашган кредитлаш ва бошқа молиявий инструментлар орқали амалга оширилади.

Тижорат банкларининг инвестиция фаолияти мамлакат иқтисодиёти учун қуйидаги жиҳатлар билан аҳамиятлидир:

- реал сектор корхоналарининг модернизация ва техник қайта жиҳозланиши таъминланади;
- инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш учун молиявий ресурслар шакллантирилади;
- янги иш ўринлари яратилади ва аҳоли бандлиги ошади;
- экспортбоп ва рақобатбардош маҳсулотлар ишлаб чиқариш рағбатлантирилади;
- иқтисодиётда таркибий ўзгаришлар ва инновацион ривожланиш жараёнлари тезлашади;
- банкларнинг даромад манбалари диверсификация қилинади.

Шу маънода, тижорат банклари фақат кредит институтлари эмас, балки инвестиция жараёнларининг фаол иштирокчиси сифатида майдонга чиқади.

Тижорат банкларининг инвестиция фаолиятига таъсир этувчи омиллар

Тижорат банкларининг инвестиция фаолиятига таъсир этувчи омилларни шартли равишда ички ва ташқи омилларга ажратиш мумкин.

Ички омиллар

Ички омиллар бевосита банкнинг ўз фаолияти билан боғлиқ бўлиб, қуйидагиларни ўз ичига олади:

- капитал етарлилиги даражаси;
- ресурс базасининг ҳажми ва барқарорлиги;
- ликвидлик кўрсаткичлари;
- инвестиция портфелини бошқариш сифати;
- риск-менежмент тизимининг ривожланганлиги;
- банк ходимларининг касбий малакаси;
- ахборот-коммуникация технологияларини қўллаш даражаси.

Ташқи омиллар

Ташқи омиллар эса банк тизимидан ташқари муҳитда шаклланади:

- мамлакатдаги макроиқтисодий барқарорлик;
- инфляция даражаси;
- қайта молиялаштириш ставкаси ва пул-кредит сиёсати;
- миллий валюта барқарорлиги;
- ҳуқуқий-меъёрий база;
- инвестиция муҳити;
- капитал бозори ва фонд инфратузилмасининг ривожланиш даражаси;
- давлат томонидан инвесторларга бериладиган имтиёз ва кафолатлар.

Ушбу омилларнинг ҳар бири тижорат банкларининг инвестицион қарорларига, лойиҳаларни молиялаштириш кўламига ва инвестицион рисклар даражасига бевосита таъсир кўрсатади.

Тижорат банклари инвестиция фаолиятидаги мавжуд муаммолар

Ўзбекистон банк амалиёти таҳлили шуни кўрсатадики, тижорат банкларининг инвестиция фаолиятини тўлақонли ривожлантиришга тўсқинлик қилаётган қатор муаммолар мавжуд.

Биринчи муаммо — узоқ муддатли ресурслар базасининг етарли эмаслиги. Аксарият тижорат банкларида жалб қилинган ресурслар таркибида қисқа муддатли депозитлар улуши юқори бўлиб, бу узоқ муддатли инвестиция лойиҳаларини молиялаштириш имкониятини чеклайди.

Иккинчи муаммо — инвестицион рисклар даражасининг юқорилиги. Инвестиция лойиҳаларининг тижорий самарадорлиги, бозор конъюнктураси ўзгарувчанлиги, валюта курслари тебраниши, фоиз ставкалари ўзгариши ва қарз олувчиларнинг тўлов қобилияти билан боғлиқ хавфлар инвестиция фаолиятининг барқарорлигига салбий таъсир қилади.

Учинчи муаммо — фонд бозори ва капитал бозори инструментларининг етарлича ривожланмаганлиги. Бу ҳолат банкларнинг қимматли қоғозлар орқали инвестиция портфелини диверсификация қилиш имкониятини тортиб қўяди.

Тўртинчи муаммо — инвестиция лойиҳаларини баҳолаш ва мониторинг қилиш тизимидаги камчиликлар. Айрим ҳолларда лойиҳаларни молиялаштиришдан олдин уларнинг техник-иқтисодий асослари, бозор истиқболлари, пул оқимлари ва қайтарувчанлик даражаси етарли чуқурликда баҳоланмайди.

Бешинчи муаммо — муаммоли активлар улушининг мавжудлиги. Банк активлари таркибида муаммоли кредитлар улушининг ошиб бориши янги инвестиция лойиҳаларини молиялаштириш учун ресурслар ҳажмини қисқартиради.

Олтинчи муаммо — инновацион ва рақамли молиялаштириш механизмларининг чекланганлиги. Замонавий банк амалиётида қўлланиладиган project finance, venture finance, ESG financing, structured finance каби инструментлар миллий банк тизимида ҳали етарлича кенг қўлланилмаяпти.

Сўнгги ислоҳотлар ва меъёрий-ҳуқуқий асослар

Ўзбекистонда тижорат банклари инвестиция фаолиятини ривожлантиришнинг ҳуқуқий асослари сўнгги йилларда сезиларли даражада мустаҳкамланди. Жумладан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 12 майдаги ПФ-5992-сон Фармони билан тасдиқланган **“2020–2025 йилларга мўлжалланган Ўзбекистон Республикасининг банк тизимини ислоҳ қилиш стратегияси”** банк секторини бозор тамойиллари асосида ривожлантириш, хусусий сектор улушини ошириш, банк хизматлари сифатини яхшилаш ва инвестиция фаолиятини кенгайтириш бўйича муҳим вазифаларни белгилаб берди.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикасининг **“Банклар ва банк фаолияти тўғрисида”ги Қонуни** тижорат банклари фаолиятининг ташкилий-ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлаб, уларнинг актив операциялари, шу жумладан инвестиция билан боғлиқ фаолиятини тартибга солади.

“Инвестициялар ва инвестиция фаолияти тўғрисида”ги Қонун эса инвестиция фаолияти субъектларининг ҳуқуқ ва мажбуриятларини, давлат кафолатларини ва инвестицияларни ҳимоя қилиш механизмларини белгилайди. Мазкур қонун банклар учун инвестиция жараёнларида иштирок этишнинг ҳуқуқий кафолатларини кучайтиради.

Марказий банкнинг капитал етарлилиги, ликвидлик, активлар сифати, рискларни бошқариш ва корпоратив бошқарувга доир меъёрий талаблари ҳам тижорат банкларининг инвестиция фаолиятини соғлом ва барқарор асосда ташкил этишга хизмат қилади.

Мисоллар асосида таҳлил

1-мисол. Саноат корхонасини модернизация қилиш

Тасаввур қилайлик, тижорат банки томонидан машинасозлик корхонасига янги технологик ускуналар сотиб олиш учун 7 йиллик инвестицион кредит ажратилди. Натижада корхонада меҳнат унумдорлиги ошади, маҳсулот сифати яхшиланади, ишлаб чиқариш харажатлари қисқаради ва рақобатбардошлик кучаяди. Банк нуқтаи назаридан эса бундай лойиҳа узоқ муддатли ва барқарор даромад манбаи ҳисобланади. Аммо лойиҳанинг самарадорлиги корхонанинг пул оқими, бозор талаби ва экспорт имкониятларига боғлиқ бўлади.

2-мисол. Агросаноат соҳасида инвестицион молиялаштириш

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлаш корхонасини ташкил этиш учун ажратилган инвестицион маблағлар нафақат янги ишлаб чиқариш қуввати яратади, балки хомашёни тайёр маҳсулотга айлантириш орқали қўшимча қиймат ҳосил қилади. Бу эса ҳудудий иқтисодий ривожланишга ижобий таъсир кўрсатади. Банк учун бундай молиялаштиришда мавсумийлик, бозор нархлари ва логистика харажатлари каби омилларни инобатга олиш зарур бўлади.

3-мисол. Яшил инвестициялар

Қуёш электр станциялари, энергия тежамкор технологиялар ёки сувни тежовчи ускуналарни молиялаштиришга қаратилган банк инвестициялари истиқболли йўналиш ҳисобланади. Бу каби лойиҳалар халқаро “яшил молия” манбаларини жалб қилиш имкониятини оширади, энергия харажатларини камайтиради ва экологик барқарорликни таъминлайди.

Солиштириш жадваллари

1-жадвал. Тижорат банклари инвестиция фаолиятидаги асосий муаммолар ва уларнинг ечимлари

Муаммо	Мазмуни	Таклиф этиладиган ечим
Узоқ муддатли ресурслар камлиги	Инвестицион кредитлар ҳажми чекланади	Узоқ муддатли депозитлар ва облигациялар чиқариш, халқаро молия институтлари ресурсларини жалб этиш
Инвестицион рисклар юқорилиги	Қайтарилмаслик эҳтимоли ошади	Риск-менежментни кучайтириш, диверсификация, суғурта механизмларини жорий этиш
Лойиҳаларни баҳолашда камчиликлар	Самарасиз лойиҳалар танлаб олиниши мумкин	NPV, IRR, DCF, cash-flow таҳлил усулларини кенг қўллаш
Фонд бозори ривожланмаган	Инвестиция портфелини диверсификация қилиш чекланган	Қимматли қоғозлар бозорини ривожлантириш, янги молиявий инструментлар жорий этиш
Кадрлар малакаси етарли эмас	Инвестицион қарорлар сифатсиз бўлади	Малака ошириш, халқаро тажрибани жорий қилиш
Рақамлаштириш паст даражада	Таҳлил ва мониторинг секин кечади	FinTech, Big Data, AI асосида таҳлил тизимларини жорий этиш

2-жадвал. Кредит фаолияти ва инвестиция фаолиятининг солиштирма тавсифи

Кўрсаткич	Кредит фаолияти	Инвестиция фаолияти
Мақсад	Қисқа ва ўрта муддатли даромад олиш	Узоқ муддатли даромад ва иқтисодий ўсиш
Муддат	Қисқа/ўрта	Ўрта/узоқ
Риск даражаси	Ўрта	Юқори
Объект	Қарз олувчи айланма маблағи	Инвестиция лойиҳаси, қимматли қоғозлар, модернизация
Таҳлил усули	Тўлов қобилияти таҳлили	Лойиҳа самарадорлиги таҳлили
Иқтисодиётга таъсир	Айланма маблағни қўллаб-қувватлайди	Янги ишлаб чиқариш қуввати яратади

3-жадвал. Хорижий тажриба ва миллий амалиёт учун аҳамиятли жиҳатлар

Мамлакат	Асосий хусусият	Ўзбекистон учун аҳамияти
Германия	Узоқ муддатли саноат молиялаштириши ривожланган	Индустриал лойиҳаларни молиялаштириш механизмларини кучайтириш
Япония	Банк ва саноат корпорациялари ҳамкорлиги кучли	Корпоратив банкчилик ва стратегик шерикликни ривожлантириш

Жанубий Корея	Экспортга йўналтирилган тармоқлар банклар орқали қўллаб-қувватланган	Экспортбоп лойиҳаларни устувор молиялаштириш
АҚШ	Инвестиция банкчилиги ва капитал бозори ривожланган	Қимматли қоғозлар бозорини чуқурлаштириш, андеррайтинг хизматларини ривожлантириш

Хорижий тажриба таҳлили

Хорижий мамлакатлар амалиётида тижорат банкларининг инвестиция фаолияти иқтисодий ривожланишнинг муҳим драйверларидан бири ҳисобланади. Германияда универсал банклар саноат корхоналари билан узоқ муддатли ҳамкорлик қилиб, инвестиция лойиҳаларини молиялаштиришда фаол иштирок этади. Японияда банклар ва корпорациялар ўртасидаги молиявий боғлиқлик инвестиция жараёнларининг барқарорлигини таъминлайди. Жанубий Кореяда банк кредитлари ва давлат қўллаб-қувватлови асосида экспортга йўналтирилган тармоқлар ривожлантирилган. АҚШда эса қимматли қоғозлар бозори, инвестиция банкчилиги ва корпоратив молия инструментлари ривожланганлиги сабабли банклар инвестиция фаолиятида юқори диверсификацияга эга.

Ушбу тажрибалардан кўриниб турибдики, тижорат банклари инвестиция фаолиятини ривожлантириш учун фақат банк ресурсларини кўпайтиришнинг ўзи етарли эмас. Бунинг учун қонунчилик базаси, фонд бозори, ахборот шаффофлиги, корпоратив бошқарув, риск-менежмент ва рақамли молиялаштириш инфратузилмаси ҳам мутаносиб равишда такомиллашган бўлиши лозим.

Тижорат банклари инвестиция фаолиятини ривожлантириш бўйича таклиф ва тавсиялар

Тадқиқот натижалари асосида қуйидаги таклиф ва тавсияларни илгари суриш мумкин.

Биринчи, тижорат банкларининг **узоқ муддатли ресурс базасини кенгайтириш** зарур. Бунинг учун аҳоли ва корпоратив мижозлар учун узоқ муддатли депозит маҳсулотларини жорий этиш, банк облигацияларини чиқариш, халқаро молия институтлари билан ҳамкорликни кенгайтириш мақсадга мувофиқ.

Иккинчи, **инвестиция рискларини бошқариш тизимини такомиллаштириш** лозим. Бунда инвестиция лойиҳаларини тармоқлар, ҳудудлар ва миқёслар бўйича диверсификация қилиш, суғурта механизмларини кенг қўллаш, замонавий скоринг ва рейтинг тизимларини ишлаб чиқиш муҳим аҳамиятга эга.

Учинчи, **инвестиция лойиҳаларини баҳолаш сифатини ошириш** керак. Лойиҳаларни молиялаштиришдан олдин уларнинг техник-иқтисодий асослари, бозор салоҳияти, дисконтланган пул оқимлари, соф жорий қиймат ва ички даромадлилик меъёри каби кўрсаткичлар асосида комплекс таҳлил қилиниши лозим.

Тўртинчи, **рақамли технологияларни кенг жорий қилиш** мақсадга мувофиқ. FinTech, Big Data, сунъий интеллект ва рақамли мониторинг платформалари ёрдамида инвестиция жараёнларини тезкор ва аниқ бошқариш имконияти ортади.

Бешинчи, **капитал бозори билан интеграцияни кучайтириш** муҳим. Банклар корпоратив облигациялар, инвестиция фондлари, андеррайтинг, синдикатлашган молиялаштириш ва бошқа молиявий инструментлар орқали инвестицион фаолиятни диверсификация қилиши мумкин.

Олтинчи, **яшил ва инновацион молиялаштиришни ривожлантириш** зарур. Энергия тежамкор, экологик барқарор ва инновацион лойиҳаларни молиялаштириш учун махсус кредит линиялари ва имтиёзли молиявий маҳсулотлар ишлаб чиқиш лозим.

Еттинчи, **кадрлар салоҳиятини ошириш** талаб этилади. Инвестицион таҳлил, корпоратив молия, риск-менежмент ва проект молиялаштириш соҳасида банк мутахассисларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш соҳадаги сифат ўзгаришларини таъминлайди.

Илмий янгилик ва амалий аҳамият

Мақоланинг илмий янгилиги шундан иборатки, унда тижорат банкларининг инвестиция фаолиятига таъсир этувчи омиллар тизимлаштирилди, мавжуд муаммолар комплекс баҳоланди ва уларни ҳал этишнинг устувор йўналишлари асослаб берилди. Шунингдек, инвестиция фаолиятини ривожлантиришда рақамлаштириш, яшил молия ва капитал бозори билан интеграцияга алоҳида эътибор қаратилди.

Тадқиқот натижаларининг амалий аҳамияти шундаки, ишлаб чиқилган таклиф ва тавсиялар тижорат банклари, молия ташкилотлари, давлат бошқаруви органлари ҳамда соҳада илмий тадқиқот олиб бораётган мутахассислар томонидан қўлланилиши мумкин.

Хулоса

Хулоса қилиб айтганда, тижорат банкларининг инвестиция фаолияти мамлакат иқтисодиётини барқарор ривожлантириш, реал секторни молиявий қўллаб-қувватлаш, ишлаб чиқаришни модернизация қилиш ва инвестицион фаолликни оширишнинг муҳим омилларидан бири ҳисобланади. Банклар томонидан инвестиция ресурсларини самарали жалб қилиш ва жойлаштириш иқтисодиётнинг таркибий ўзгаришларини жадаллаштиришга хизмат қилади.

Таҳлиллар шуни кўрсатадики, тижорат банклари инвестиция фаолиятида узоқ муддатли ресурслар камлиги, инвестицион рисклар юқорилиги, лойиҳаларни баҳолаш тизимидаги камчиликлар, капитал бозорининг етарли ривожланмаганлиги ва рақамлаштириш даражасининг пастлиги каби муаммолар мавжуд. Ушбу муаммоларни ҳал қилиш учун ресурс базасини мустаҳкамлаш, риск-менежментни кучайтириш, замонавий молиявий инструментларни жорий этиш, рақамли технологиялардан кенг фойдаланиш ва халқаро тажрибани миллий амалиётга мослаштириш зарур.

Келгусида тижорат банклари инвестиция фаолиятини ривожлантириш орқали иқтисодиёт тармоқларига инвестициялар оқимини кенгайтириш, банк тизими самарадорлигини ошириш ва мамлакатнинг рақобатбардош иқтисодиётини шакллантириш мумкин.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 12 майдаги ПФ-5992-сон Фармони. “2020–2025 йилларга мўлжалланган Ўзбекистон Республикасининг банк тизимини ислоҳ қилиш стратегияси тўғрисида”.
2. Ўзбекистон Республикасининг “Банклар ва банк фаолияти тўғрисида”ги Қонуни.
3. Ўзбекистон Республикасининг “Инвестициялар ва инвестиция фаолияти тўғрисида”ги Қонуни.
4. Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг банк фаолиятига оид меъёрий ҳужжатлари ва статистик маълумотлари.
5. Лаврушин О.И. Банковское дело. — М.: КноРус.
6. Жуков Е.Ф. Банки и банковские операции. — М.: ЮНИТИ.
7. Rose P.S., Hudgins S.C. Bank Management and Financial Services. — McGraw-Hill.
8. Mishkin F.S. The Economics of Money, Banking, and Financial Markets. — Pearson.
9. Saunders A., Cornett M.M. Financial Institutions Management. — McGraw-Hill.
10. World Bank reports on financial sector development.
11. International Monetary Fund reports on banking sector reforms.
12. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки расмий ҳисобот ва бюллетенлари.
13. Иқтисодий адабиётлар ва илмий мақолалар тўпламлари.